

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на ЛОРА ПЕНЕВА МЕТАНОВА
на тема „ ДИНАМИКА И ТЕНДЕНЦИИ В МЕДИЙНИЯ ОБРАЗ НА БЪЛГАРСКИЯ
ПОЛИТИК В НАЧАЛОТО НА 21 ВЕК “.

за присъждане на образователната и научна степен “доктор“
по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни
науки (Журналистика - Вътрешна политика)
**от проф. д-р Луливера Делчева Кръстева, член на научното жури и научен
ръководител**

Дисертацията е посветена на изключително важен и недостатъчно изследван комуникационен проблем у нас: динамика и тенденции в медийния образ на българския политик. Текстът се състои от 423 страници, структуриран в увод, четири глави, заключение, библиография и три приложения. Трудът съдържа 122 фигури, които илюстрират данните от осъщественото от авторката емпирично проучване. Приложенията включват 57 семантични ядра в обем от 59 страници, изведени от емпиричното изследване по тематични кръгове. Библиографията е значителна по обем, обхваща 416 научни заглавия и 108 стенограми от пленарни заседания на Народното събрание в периода (2000- 2009). Направени са 460 бележки под линия.

Ясно са заявени изследователските **хипотези, цели, задачи и методология** и са защитени аргументирано последователно и логически обвързано. Оригиналноста на текста е безспорна. Резултатите и приносите в него са следствие от собствен многостранен анализ. **Предметът на изследването** е реториката на основни политически фигури в България в началото на века и медийните интерпретации на техните послания. **Обект на проучването** са изказванията пред Народното събрание на трима знакови политици, които са били премиери на България в посочения период и са представители на трите основни идеологически линии в политическия спектър.

Научно-приложното поле на труда е фокусирано върху комуникационните проблеми, свързани с публичния образ и медийното му отразяване. Изследването има три важни теоретико-практични акцента. Единият е фокусиран върху анализ на

темите и стилистиката на политическите изявления в парламента. Вторият акцент е насочен върху анализ на особеностите на политическата реторика в зависимост от това дали определен политик е представител на управляваща или опозиционна партия. Третият е върху дефинирането на понятието „медиялен образ“ и сравнението на конструирания медиялен образ с първоначално излъчените политически послания.

Основната теза на изследването е, че политическата реторика се променя, „медиятизира“ се; утвърждават се „управленски“ и „опозиционни“ клишета, политическите послания се уеднаквяват и не зависят от политическия спектър, а от това дали политиците са в управлението или са в опозиция. Лора Метанова успешно доказва, че медийният дискурс трансформира посланията, като ги опростява и схематизира, и представата, която се формира у аудиторията, винаги е по-непълна и затова – не съвсем точна проекция на оригиналния образ и на желанния имидж.

Преценка на актуалността на проблема

Публичното поведение на политиците и тяхното присъствие в медиите е тема анализирана от много изследователи от различни ъгли. Важността и актуалността на изследвания проблем обаче са обусловени от факта, че медиите са фактор с все по-голямо влияние във формирането на познанието за процесите в обществото, същевременно те създават стереотипи и модели на поведение. С развитието на технологиите медийните публики получават неограничен достъп до информация, от една страна, но, от друга, ги превръща в по-лесна жертва на манипулации и неверни твърдения.

Именно тези изключително динамични процеси, свързани с феномена на свръхинформираност и същевременно губене на ориентация, което прави аудиторията по-безкритична и доверчива, определят актуалността на изследвания проблем за реториката на основни политически фигури в България и медийните интерпретации на техните послания. Медиите би трябвало да бъдат коректив, лакмус за проверка на информацията. Вкусът на публиката се променя и заради пресищането с образи и теми. Това носи ново предизвикателство пред журналистите за определени промени в стила и начина им на работа особено при отразяването на политическото говорене. Необходимостта от такава трансформация е провокирана и от променящите се модели на политическо поведение и реторика на публичните фигури в стремежа им да привлекат вниманието на медиите и да отговорят на новите предпочитания на

аудиторията. Всички тези многопластови процеси открояват изключителната актуалност на темата на дисертацията.

Оценка на теоретичната част

В първа глава е изведена терминологичната рамка, като са представени теоретични виждания на понятията „медийна реалност“, „имидж“, „стереотип“. Открити са основни характеристики на отношенията медии-политици, прилики и разлики между имидж и стереотип. Фокусът е върху медиатизацията на политиката, върху все по-активната медийна роля на политическата сцена.

Втора глава е посветена на характеристики и дефиниране на въведеното от дисертантката понятие „медийен образ“. Теоретично е обоснована и категорията „политически рефрен“. Систематизирани са различни комуникационни модели – линейни, интерактивни, трансакционни и др. Коментирани са фактори за създаване на медийния образ, както и на нагласи по отношение на политическото говорене. Предложен е модел на анализ на протоколни институционални документи (стенограми) и модел на сравнителна схема с медийни интерпретации – сравнение на конструирания медийен образ с първоначално излъчените политически послания.

Защитава се тезата, че формирането на медийния образ, е пряко свързано с моделите на комуникация, които дават представата за самия комуникационен процес. Медийният образ според Лора Метанова, е неточна проекция, като отклоненията са по-малки или по-големи, в зависимост от това колко от факторите, които влияят при оформянето му, са се проявили в комуникационния процес. Медийният образ е интерактивна конструкция, която е по-самостоятелна от имиджа в смисъл, че е много трудно осъществим контролът върху нея. Той може да бъде променен неволно дори от самата публична личност, която отправя например послания с цел да произведе определен ефект и да направи определено впечатление, но те да попаднат в неподходящ контекст на събития или на други публикации и така да се изкриви смисълът им и съответно – търсеният ефект.

Цялостното теоретично изследване почива на сериозен, обоснован, систематичен, многопосочен анализ в няколко научни полета – политология, комуникации, медиазнание. Лора Метанова успешно се ориентира в многообхватната материя в тези три научни области и успя да изведе свои оригинални тези. така всеобхватно, изчерпателно и задълбочено.

Оценка на емпиричната част

Докторантката разгръща още по-убедително своите анализаторски и интерпретаторски способности в последните две глави - трета и четвърта на дисертацията, в които фокусът е върху емпиричното проучване, реализирано в две части – на политическата реторика и на медийното отразяване. Първата част на изследването е значителна по обем - обхваща 1304 стенограми, в които са регистрирани 243 изказвания на изследваните политици - на трима премиери и на двама от тях и като народни представители, и е направен сравнителен анализ. Емпиричното проучване обхваща почти десетгодишен период - от началото на 2000 г. до края на мандата на 40-ия парламент, който приключва на 25 юни 2009 г.

Систематизирани са основни принципи на политическата реторика в изследвания период. Изявленията се изследват по няколко основни критерия: 1. тема на изказванията, 2. основни тези (посланията на определен политик, свързани тясно с конструирането на медийния му образ, повтарят ли се едни и същи тези от различни политици) 3. ключови думи, които оформят семантичното ядро на изявленията 4. дължина и стилистика на изказванията, което дава поглед върху начина на изразяване на политиците.

На тази база са открити два типа политически рефрени – опозиционни и управленчески. Опозиционните рефрени са обособени в две основни тематични гнезда: – обвинения в злоупотреби и корупция – правителството не изпълнява обещанията си за по-добър живот. Според Лора Метанова когато партията, без значение от идеологията и платформата си, е на власт, тя опровергава нападките, и, обратно, когато е в опозиция, отправя критика към правителството. Управленските рефрени също са обособени в две основни групи: – отчитане на идентични успехи на правителствата – идентични заявки за приоритети и цели.

Втората част на изследването, която обхваща **четвърта глава**, представлява анализ на публикации в две медии, свързани с парламентарните изяви на тримата изследвани политици – в „Труд“ и информационния сайт „Vesti.bg“. Проучени са 1095 броя на вестник „Труд“ и всекидневното информационно съдържание в сайта „Vesti.bg“. В „Труд“ е избран заради това, че в изследвания период вестникът е с най-висок тираж в България и на базата на това може да се допусне, че има голямо влияние върху общественото мнение. Сайтът „Vesti.bg“ е предпочетен като една от първите информационни медии, базирани в интернет, което го прави подходящ за изследване предвид факта, че точно в изследвания период информационните сайтове

започват да се превръщат във все по-предпочитан източник на информация. Избрани са две различни медии – вестник и информационен сайт, за да бъде направено сравнение дали тенденциите при отразяването на политиците са идентични, независимо от характера и насочеността на медията, независимо от спецификите ѝ.

Изследването на политически изявления по официални стенограми на Народното събрание, което обхваща голям времеви период, може да бъде използван за исторически, социологически и политологични оценки. Данните за медийното отразяване могат да са от полза при анализи за спецификите в журналистическата дейност и някои медийни дефицити в процеса на търсене на инструментариум за преодоляването им.

Оценка на автореферата и приносите на дисертационния труд

Авторефератът е с обем 36 страници и отразява точно структурата, подхода и основните обобщения в дисертацията, свързани с проучвания научен проблем.

Трудът има приносен характер в четири научни области - политическа реторика, комуникации, политология, медиазнание. Изследването и тезите са оригинални авторски. Докторантката посочва **три научно-теоретични и три научно-приложни приноси**, които са безспорни. Особено добре защитен моделът на анализ на протоколни институционални документи и емпиричното проучване с осмислянето на огромно количество данни са с категорично заявен научно-приложен ефект.

Определено Лора Метанова притежава качества на изследовател, способност за научен анализ и обобщение, проучването ѝ има съществена теоретична и практическа приложност. Предложението да се дефинират по-отчетливо определени характеристики на понятието „медийен образ“ може да провокира допълнителни анализи по темата за медийната реалност.

Получените в изследването данни и направените изводи могат да представляват интерес за журналисти, специалисти в областта на PR и изграждането на имидж, социолози, политолози, историци.

Мнение за работата по време на докторантурата

Като научен ръководител, имам непосредствени наблюдения от работата на Лора Метанова по дисертацията. Тя започна изследването си още през 2009. Изследователският ѝ интерес е провокиран от практическия ѝ опит като парламентарен журналист, който е от съществено значение при научното осмисляне на комуникационните проблеми в реториката на българските политици и техния

медията и осмислянето на многобройните източници и емпирични данни. Дисертантката участва в два научноизследователски проекта, на които бях научен ръководил; което също допринесе за изясняване на предмета на изследването и структурирането на труда. Има три публикации по темата на дисертацията, едната е на английски език.

В заключение: научноизследователските качества на дисертационния труд, интердисциплинарния му характер и приноси ми дават основания да подкрепя пред научното жури присъждането на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки – (Журналистика – Вътрешна политика) на Лора Пенева Метанова за дисертацията ѝ :„ Динамика и тенденции в медийния образ на българския политик в началото на 21 век“.

15.08.2020 г.

проф. д-р Луливера Кръстева